

Barne- og likestillingsdepartementet
Postboks 8036 Dep.
0030 OSLO

Deres referanse

Vår referanse
14/00039-27

Vår dato
05.03.2015

Hørings svar NOU 2014:9 - Ny adopsjonslov

Fellesorganisasjonen (FO) organiserer over 27 000 barnevernspedagoger, sosionomer, vernepleiere og velferdsvitere. Mange av våre medlemmer jobber i barnevernet.

FO mener det er positivt at adopsjonsutvalget kommer med et forslag til en mer tilgjengelig og brukervennlig adopsjonslov. Hovedpersonen i en sak om adopsjon er barnet. Dette tydeliggjøres på en god måte både i utvalgets utredning, og i forslag til formulering av lovens formål. Dessuten synliggjøres barnets beste på en god måte i utkastet til ny § 3. Vi vil i dette hørings svaret kommentere noen av forslagene. De forslagene vi ikke kommenterer har FO ikke tatt stilling til.

Samtykkekrav for barn under 14 år

Utvalget foreslår at aldersgrensen for samtykkekrav for barn flyttes fra 12 til 14 år. Forslaget er begrunnet med at barn under 14 år skal få lov til å forholde seg nøytralt og slippe å måtte ta stilling til spørsmål om adopsjon. Barn mellom 12 og 14 år fortsatt skal ha vetorett og kunne forhindre adopsjon dersom de ikke ønsker det selv. FO mener endringen kan være positiv fordi barn mellom 12 og 14 år slik vil få en mulighet til å velge å være nøytral, eller å ikke ta konkret standpunkt, i spørsmål om avgjørelse av egen adopsjon. De fritas slik for en plikt til å ta stilling, men innehar retten til å si nei.

Det er avgjørende for FO at barn under 14 år fortsatt kan hindre egen adopsjon dersom man ikke ønsker dette. At barn under 14 år i dag *må* samtykke aktivt til adopsjon for at denne skal kunne gjennomføres kan føre til at barnet blir presset til å samtykke eller til å avstå fra samtykke. FO mener muligheten til å *velge* å ikke bruke denne samtykkeplikten representerer en utvidelse av barnets rettigheter i adopsjonssaker.

FO savner en noe mer inngående begrunning av hvorfor utvalget støtter seg til Europarådskonvensjonens artikkel 5 nr. 1 bokstav b når samtykkekravet settes til 14 år. FO vil understreke at barnets medvirkning i egen adopsjonssak er avgjørende uansett.

FO støtter utvalgets forslag om å lovfeste forbudet mot vederlag for at et barn skal samtykke til adopsjon.

Avgjørelseskompetanse ved adopsjon av fosterbarn

FO støtter utvalgets forslag og begrunnelse til fortsatt delt avgjørelseskompetansen mellom fylkesnemnd og Bufetat ved adopsjon av fosterbarn under 18 år hvor fylkesnemnda har gjort et vedtak om omsorgsovertakelse. Forslaget er begrunnet med at en fylkesnemndbehandling best ivaretar foreldrenes rettssikkerhet, dessuten at det i mindre grad kan stilles spørsmål ved realiteten av foreldres samtykke til adopsjon.

FO

Besøksadresse:
Mariboestgt. 13
0183 Oslo

Postadresse:
Pb. 4693 Sofienberg
0506 Oslo

Telefon:
02380

Telefaks:
94 76 20 18

e-post:
kontor@fo.no

www.fo.no

Bankgiro:
9001.06.35674

Bankgiro kontigent:
9001.08.71394

Foretaksnr.:
870 953 852 MVA

Oppfølging av tidligere fosterbarn

Utvalget foreslår at behovet for oppfølging av tidligere fosterbarn som er adoptert utredes nærmere, men forutsetter at barnevernstjenesten vurderer den enkelte families behov konkret, og at nødvendige tiltak videreføres. FO støtter en slik utredning, og anbefaler at problemstillinger rundt behovet for å sikre fosterforeldre og barn nødvendig hjelp, også en stund etter vedtaket om adopsjon tematiseres i denne utredningen. Dette med bakgrunn i at svært mange av barna, hvor adopsjon benyttes som barneverntiltak, har vært utsatt for grov omsorgssvikt. Barnas hjelpebehov er ikke nødvendigvis kjent på adopsjonstidspunktet. For å sikre barna best mulig hjelp, og for at fosterforeldre skal ønske å bli adoptivforeldre tror FO det er viktig at støtte og hjelp kan tilbys, også mange år senere, om det skulle være behov.

Adopsjon etter assistert befruktning som ikke er lovlig i Norge

FO støtter utvalgets vurdering om at dagens lovverk er lite hensiktsmessig når det gjelder å ivareta barnets beste ved adopsjon av barn etter assistert befruktning som ikke er lovlig i Norge (eksempelvis surrogati). I slike situasjoner, hvor barnet i utgangspunktet har to omsorgspersoner, vil det være til barnets beste at begge omsorgspersonene har samme juridiske rettigheter som foreldre. Vi støtter derfor en endring av lovverket på dette området.

Oppfølging av adoptivbarn fra utlandet

Utvalget fastslår at adoptivbarn som er adoptert fra utlandet og deres familier er i en sårbar situasjon, særlig den første tiden etter en adopsjon. Det foreslås derfor å lovfeste oppfølging i inntil tre år etter «barnets ankomst». Dette er inspirert av den danske ordningen, og må beskrives nærmere i forskrift. FO mener dette vil kunne være et viktig supplement til det kommunale oppfølgingsansvaret. Vi vil imidlertid understreke at det er kommunen som har et oppfølgingsansvar for barnet og foreldrene gjennom sine tjenester, på lik linje med andre barnefamilier. Kommunens helsestasjon vil etter FOs syn være en sentral instans. Vi anbefaler derfor at det utvikles nasjonale retningslinjer med rutiner for helsestasjonens oppfølging av barn som adopteres, uavhengig alder ved ankomst. På samme måte som barn og foreldre følges jevnlig opp etter fødsel av helsestasjonen, kan det utvikles rutiner for oppfølging av adopterte barn og deres familier etter modell av denne.

Sentralisering av ansvar for adopsjon av spebarn frigitt til nasjonal adopsjon

Utvalget har vurdert om ansvaret for adopsjon av spebarn frigitt til nasjonal adopsjon bør overføres det kommunale barnevernet. De har imidlertid konkludert med at Bufetat fortsatt bør ha dette ansvaret, samt at et av regionskontorene får ansvaret spebarn frigitt til nasjonal adopsjon. FO støtter denne anbefalingen.

Generelt om sentralisering av adopsjon

FO støtter utvalgets forslag om at adopsjonsloven uttrykkelig lovfester at regionskontorene i Bufetat har ansvaret for å behandle søknader om adopsjon. Vi mener at en slik lovfesting vil være med å styrke graden av brukermedvirkning, ressurs- og kapasitetsutnyttelse, samt å sikre ekspertise innen fagfeltet. Slik vi ser det vil et robust og forsvarlig fagmiljø være best ivaretatt gjennom behandling av adopsjonssøknader ved de fem regionskontorene.

FO ønsker å påpeke at det for å sikre forsvarlige tjenester må være et bredt faglig miljø som kan bidra til bevegelse og nødvendige praksisendringer i takt med samfunnsendringer. Vi mener også at det bør være en viss geografisk nærhet til søkerne både når det gjelder norsk adopsjon og utenlandsadopsjon. Slik FO ser det sikres dette beste gjennom å følge utvalgets anbefaling om fem regionskontor. Dersom man går bort fra utvalgets anbefaling risikerer man at det viktige dynamiske samspillet med et bredere fagmiljø vil falle bort, noe som kan gå utover kvalitet og utvikling av fagfeltet.

FO kan se noen utfordringer ved å ha adopsjon fordelt på fem regioner. Saksmengden har gått ned og flere kontor har fått redusert bemanning. P.t. har region øst fått et overordnet ansvar for utvikling av maler, analyser etc. Dette kan avhjelpe uønskede variasjoner. Gjøres dette på en god måte med involvering av øvrige regioner vil det kunne sikre likebehandling samtidig som det kan ivareta et bredere fagmiljø. Dessuten vil et tydelig fagdirektorat også kunne sikre likebehandling og enhetlig praksis. Samtidig vil vi understreke at dagens praksis i regionene fremstår som relativ sammenfallende i h.h.t. statistikk og fagmøter.

Vi har fått forståelsen av at det i flere notat vises til at region øst har blitt et stort og robust kontor. Som kjent har region øst over flere år fått tildelt ekstraordinære oppgaver (eks. godkjenning utenom forening, anerkjennelse av adopsjon gjennomført i utlandet osv.). Av denne grunn har dette kontoret blitt et robust fagmiljø, mens øvrige regioner har blitt noe svekket. Barne-, likestilling og inkluderingsdepartementet er positive til å endre forskriftene slik at adopsjon kan samles til en region. FO vil advare mot en slik utvikling. Dette gjør vi blant annet med bakgrunn i at det for 10 år siden var ett nasjonalt kontor som behandlet alle adopsjonssaker og at erfaringene med dette var delte.

Kompetanse

FO understreker at personer med ansvar for utredninger av søkerfamilier i Bufetat må ha sosialfaglig og barnevernfaglig kompetanse, på samme måte som i kommunalt barnevern. Barnevernspedagoger og sosionomer er trent på å gjøre utredninger og vurderinger av fremtidige omsorgsfamilier for ulike type barn. Deres sosialfaglige, sosialpedagogiske og barnevernfaglige perspektiv har betydning for søkerfamiliens totale situasjon, både på et overordnet nivå og mer spesifikt knyttet til å ivareta omsorg for et adoptivbarn. Bufetat bør, i sin behandling av søknader, ha rutiner som sikrer kontakt med lokal barneverntjeneste når det er behov for dette. Det kan være forhold med betydning for å vurdere søkeres egnethet som adoptivforeldre.

Med vennlig hilsen

Sign.
Mimmi Kvisvik
Forbundsleder

Sign.
Ane Lindholt
Rådgiver

